

VERSLAG WERKGROEP

Onderwerp	:	Werkgroep zonnepark De Eendracht – nummer 4
Datum	:	18 juni 2020
Locatie	:	Online bijeenkomst via Microsoft Teams
Aanwezig	:	Lid (bestuurslid Dorpsraad Nieuw-Vossemeer), lid (inwoner Nieuw-Vossemeer), lid (inwoner Nieuw-Vossemeer), lid (inwoner Nieuw-Vossemeer), lid (IVN Groene Zoom), lid (IVN Groene Zoom), grondeigenaar, projectleider (Pure Energie), omgevingsmanager (Pure Energie)
Afwezig	:	lid (Nieuw-Vossemeer)

Dit verslag op hoofdlijnen is een weergave van de vierde vergadering van de werkgroep voor zonnepark De Eendracht.

Agenda:

1. Voorstellen grondeigenaar Rens van Hoof
2. Stand van zaken
 - a. visie Energie & Ruimte
 - b. voorbereiding vergunningsprocedure
 - c. benodigde onderzoeken & rapporten
 - d. aanvulling IVN
3. Omgevingsfonds
4. Lokaal eigenaarschap
5. Vervolg
6. Afsluiting

1. Voorstellen grondeigenaar

- Op uitnodiging van de omgevingsmanager is de grondeigenaar eenmalig aanwezig bij de werkgroep. Door technische problemen lukt het niet om zich actief voor te stellen.

2a. Stand van zaken: Visie Energie & Ruimte

- De omgevingsmanager geeft aan dat de gemeenteraad van Steenberghe op dinsdag 9 juni 2020 de visie Energie & Ruimte in een opiniërende vergadering hebben besproken. De omgevingsmanager is positief over hoe men kijkt naar het beleid en in het bijzonder naar het project De Eendracht.
- De gemeenteraad van Steenberghe stelt de visie Energie & Ruimte op donderdag 25 juni 2020 vast. Indien het beleid wordt vastgesteld, dient Pure Energie een aanvraag voor een omgevingsvergunning in.

2b. Voorbereiding vergunningsprocedure

- De omgevingsmanager geeft aan dat het contact met de beleidsadviseur, die betrokken is bij de visie Energie en Ruimte en beoordeling van de vergunningsaanvragen goed verloopt. Zoals in de vorige vergadering aangegeven kan de gemeente pas formeel starten na de vaststelling van de visie Energie & Ruimte in de gemeenteraad van Steenberghe. Pure Energie houdt de beleidsadviseur op de hoogte van de uitvoering van de onderzoeken en rapporten en het proces met de werkgroep.

2c. benodigde onderzoeken & rapporten

- De omgevingsmanager geeft aan dat de onderzoeken, die benodigd zijn voor de aanvraag van de omgevingsvergunning, in concept gereed zijn met uitzondering van de voortoets Natura2000
 - Vormvrije m.e.r. beoordeling
 - Onderzoek landbouwkwaliteit
 - Quicksan Flora & fauna
 - Inpassingsplan
 - Ruimtelijke onderbouwing
 - Technisch ontwerp
- De projectleider licht kort de stand van zaken per onderzoek toe.
- De omgevingsmanager voegt daar aan toe dat alle onderzoeken en rapporten beschikbaar zijn via de centrale map. De documenten worden na deze vergadering ook op de website gezet.

Vormvrije m.e.r.-beoordeling

- De vormvrije m.e.r.-beoordeling is besproken met IVN. In de beoordeling wordt gekeken of belangrijke nadelige milieugevolgen kunnen worden uitgesloten. In overleg met IVN is besloten om een aanvullende voortoets uit te voeren met het oog op het nabijgelegen Natura2000-gebied.

Onderzoek landbouwkwaliteit

- De projectleider geeft aan dat het onderzoek naar de landbouwkwaliteit is afgerond. Op basis van de historie van het gebied als landbouwgrond, informatie uit de bodemkaart, uitgevoerde bodemonderzoeken, hoogteligging en hydrologie wordt duidelijk dat de landbouwgrond op de planlocatie minder geschikt is voor agrarisch gebruik dan omliggende percelen in de gemeente Steenberg.

Quicksan Flora & Fauna

- De projectleider licht toe dat de quickscan Flora & Fauna is afgerond en inzicht geeft in de aanwezigheid van beschermde flora en fauna. De quickscan dient als input voor het inpassingsplan en de ruimtelijke onderbouwing.

Inpassingsplan: technische inrichting

- De projectleider staat per onderwerp stil bij de inrichting van het plangebied. Daarbij staat hij als eerste stil bij de technische inrichting van het gebied. Hij legt uit op welke manier de zonnepanelen en aanvullende installaties in het veld worden geplaatst. Daarbij geeft hij aan dat in het inpassingsplan is uitgegaan van een onderlinge afstand van 2,50 meter, maar dat aan de hand van de technische tekening duidelijk is geworden dat er 2,85 meter ruimte tussen de panelen komt. Ook wordt de totale installatie minder hoog, van 2,60 meter naar 2,30 meter.
- De projectleider geeft aan dat om het zonnepark een hek van grofmazig schapengaas komt, welke passeerbaar is voor klein wild. Tevens wordt er ook een passage gerealiseerd waar ook groter wild door heen kan, zodat bijvoorbeeld reeën ook het gebied kunnen blijven doorkruisen.

Inpassingsplan: natuurontwikkeling

- De projectleider staat vervolgens stil bij de inrichting in relatie tot de natuurontwikkeling in het gebied. Daarbij geeft hij aan dat:
 - De kanaaldijk wordt beheerd als bloemdijk. Dit beheer wordt langs en door het zonnepark voortgezet om zeer kruidenrijke, min of meer schrale graslanden te ontwikkelen.
 - Langs de noordzijde wordt pleksgewijs struweel aangeplant. De noordzijde functioneert, net als de watergang in het midden, als ecologische verbindingzone naar het natuurgebiedje ten oosten van het plangebied.
 - Langs de watergang in het midden van het plangebied is aan beide zijden van de watergang 10 meter vrijgehouden om een insectenrijk grasland tot ontwikkeling te laten komen.

- De natuurstrook aan de noordzijde van het zonneveld wordt naast het tot ontwikkeling laten komen van het kruidenrijk grasland aangevuld met keverbanken.
 - Langs de watergang in het midden worden circa 45 schietwilgen aangeplant. De bomerrij onderbreekt het zicht op het panelenvlak en benadrukt de aanwezigheid van de watergang als verbindende structuur in het landschap.
 - De projectleider legt uit dat met deze inrichting een habitat wordt gecreëerd voor verschillende diersoorten, zoals voor vogelsoorten als de patrijs en diverse soorten insecten, kevers en vlinders.
- De omgevingsmanager geeft aan dat de beleidsambtenaar Pure Energie heeft geïnformeerd over de aanvraag voor een omgevingsvergunning om het kleine natuurgebiedje, rechtsboven het plangebied, om te vormen naar de oorspronkelijke bestemming agrarisch en alle bestaande beplating te kappen. Zowel Pure Energie als de grondeigenaar waren hier niet van op de hoogte. De grond is in bezit van iemand anders. Ondanks dat Pure Energie betreurt dat het natuurgebiedje mogelijk verdwijnt, heeft dit geen invloed op de landschappelijke inrichting van het plangebied. De vraag is dat of het gebied daadwerkelijk wordt omgevormd naar een agrarisch gebied, omdat het relatief kostbaar is om het relatief kleine stukje grond geschikt te maken voor landbouw. Ook vanuit de werkgroep komt een signaal dat het mooier zou zijn om dit stukje grond in de huidige staat te laten staan.
 - Inmiddels blijkt dat de microfoon van de grondeigenaar weer werkt. Op verzoek van de omgevingsmanager stelt hij zich alsnog voor aan de werkgroep. Hierbij gaat hij kort in op zijn achtergrond en de beweegredenen om een zonnepark te realiseren.

Inpassingplan: overleg met IVN

- De omgevingsmanager licht toe dat op 27 mei 2020 een overleg heeft plaatsgevonden tussen Eelerwoude, IVN, adviseur van IVN en Pure Energie over het inrichtingsplan. Hieruit is een aantal actiepunten gekomen, waarvan de uitkomsten in deze werkgroep worden besproken. Hierbij gaat het om:
 - Percentage landschappelijke inrichting/ natuurwaarden
 - Aanpassing tabel zaaimengsels
 - Periodieke monitoring
 - Keuze hellingshoek
 - Ruimte rondom de panelen
 - Toepasbaarheid transparante panelen

Percentage landschappelijke inrichting/ natuurwaarden

- Het inzicht hoeveel procent van het plangebied daadwerkelijk wordt ingevuld met natuur. Door het aanhouden van perceelsgrenzen wordt het totale oppervlakte van het plangebied 50,97 ha, waarvan 40,91 ha wordt ingericht als zonneveld en 10,08 ha langs de randen als landschappelijke inrichting ter versterking van de natuurwaarden. Daarbovenop komt dat 5,07 ha van de 40,91 ha ook wordt ingericht ter versterking van natuurwaarden. In totaal betekent dat 29,95% van het plangebied wordt ingericht ter versterking van de plaatselijke natuur.
- Ondanks dat Pure Energie met de bovenstaande invulling ruimschoots aan bij de Gedragscode Zon op Land van brancheorganisatie Holland Solar (minimaal 25%), geeft IVN aan dat een andere ontwikkelaar bij Dinteloord voornemens is om 40% tot 50% te besteden aan natuurwaarden. IVN zou dit ook graag zien bij dit zonnepark. De omgevingsmanager begrijpt dit punt van IVN en geeft aan dat Pure Energie streeft naar een goede balans tussen zonnepanelen en natuurwaarden. De omgevingsmanager geeft daarbij aan dat de businesscase, naast de gedragscode, leidend is voor de ruimte die kan worden geboden aan natuurwaarden. Ook heeft de toevoeging van mee natuur ook effect op de opwekcapaciteit, dat ook weer invloed heeft op de hoogte van het omgevingsfonds. Dat is een ander belang waar rekening mee moet worden gehouden.
- IVN merkt ook op dat in het beleid van de gemeente Steenberg is opgenomen dat de minimale afstand tussen de panelen 3 tot 6 meter moet zijn. Ook merkt IVN op dat de beginhoogte afwijkt, in plaats van 80

centimeter is de beginhoogte 60 centimeter. Dit heeft invloed op de hoeveelheid water en licht dat op de bodem kan komen. De projectleider geeft aan dat dit een onderbouwde keuze is, maar neemt het punt mee in de voorbereiding op de vergunningsprocedure.

- IVN vraagt of Pure Energie ook de berichtgeving heeft gevolgd over het voornemen van de Provincie Brabant om een tijdelijk verbod in te voeren op het realiseren van zonneparken op goede landbouwgrond totdat de zonneladder in werking treedt. De omgevingsmanager geeft aan dat Pure Energie de berichtgeving volgt, maar geeft ook aan dat deze discussie niet nieuw is en in meerdere provincies speelt. De projectleider vult aan dat Pure Energie niet verwacht dat dit van invloed gaan zijn op het vaststellen van de Visie Energie & Ruimte, omdat de gemeente een eigen zonneladder heeft opgenomen in het beleid dat afgewogen is op de gemeentelijk ambitie.

Aanpassing tabel zaaimengsels

- De aanpassing van de tabel met het te zaaien mengsel naar soorten die specifiek voor het plangebied bedoeld zijn. Afsproken is dat exoten worden vermeden en dat probleemonkruiden niet worden bestreden door plaatselijk spuiten, maar worden uitgestoken.
- IVN is blij met deze aanpassing, maar vraagt zich wel af wanneer probleemonkruiden bestreden moeten worden. Denk bijvoorbeeld aan de akkerdistel. Wanneer de grond niet meer agrarisch wordt gebruikt, kun je je afvragen of dit nog geclassificeerd kan worden als probleemonkruid. Zeker als de natuur er geen hinder van ondervindt.
- Vanuit de werkgroep wordt de vraag gesteld of dit het gebied dan niet kan overwoekeren en zonde is van de inspanning die juist nu wordt geleverd om het gebied goed in te richten.
- IVN geeft aan dat eenzijdig beplating niet hoeft te leiden tot het niet behalen van de voorgestelde natuurdoelstellingen.

Periodieke monitoring

- Het toevoegen van een advies over periodieke monitoring (eens per 3-5 jaar). Eelerwoude adviseert om na het eerste jaar een monitoring uit te voeren en daarna om de drie jaar en daarbij met name te kijken naar:
 - Strukturelementen – bepaling bedekking
 - Planten – inventarisatie kwalificerende soorten
 - Dagvlinders - inventarisatie kwalificerende soorten
 - Ruimtelijke condities – GIS-analyse en veldwaarneming

Keuze hellingshoek

- Toelichting keuze hellingshoek: De inrichting van een zonnepark wordt bepaald en geoptimaliseerd aan de hand van een aantal factoren. Dit zijn o.a. de opwekcapaciteit (o.a. instraling en type paneel) in verhouding tot de kosten (bv. constructie, aansluitkosten, landschappelijke inrichting, periodiek onderhoud natuurlijke elementen, etc.). Bijvoorbeeld de hellingshoek 35° is optimaal voor instraling, maar geeft een hogere windbelasting en zorgt voor meer schaduw van paneel op paneel. Daarom kiest Pure Energie bij zonnepark De Eendracht voor zonnepanelen met een hellingshoek van 15°.
- IVN geeft aan dat een lagere hellingshoek een negatief effect heeft op de algehele verdeling van water in het plangebied.
- De projectleider begrijpt dat IVN in het belang van de natuurwaarden een andere hellingshoek zou willen hanteren, maar legt uit dat de hellingshoek ook een belangrijke rol speelt bij de opwekcapaciteit van het zonnepark. De hoogte van de opwekcapaciteit is van invloed op de business case en bepaalt de hoogte van het omgevingsfonds.

Ruimte rondom de panelen

- Rondom de individuele panelen wordt 2 cm ruimte vrij gehouden, waardoor er licht en water verspreidt op de grond onder de panelen komt en waardoor kruidenrijk grasland kan groeien. Uit veldonderzoek van de Wageningen University & Research (WUR) is er een duidelijk verschil tussen de vegetatiegroei onder de

panelen bij panelen met vrije ruimte en panelen die tegen elkaar liggen. Dit komt deels door meer waterverspreiding, maar vooral door meer effect van zonlicht. De mate van vegetatiegroei is wel afhankelijk van het type bodem. Bij klei/veenbodem is de vegetatiegroei beter dan bij een zandbodem.

- IVN geeft aan dat het zelfde onderzoek aangeeft dat het bodemleven dermate verslechterd dat het jaren duurt voordat de grond weer gebruikt kan worden als landbouwgrond en pleit voor meer ruimte.
- De grondeigenaar geeft aan dat hij verwacht dat de verslechtering van de bodemkwaliteit in de praktijk wel zal meevallen en met een goed bemestingsplan snel kan herstellen.
- IVN geeft aan dat zij o.a. hierover een inspraakreactie hebben ingediend bij de raad. De omgevingsmanager geeft aan dat Pure Energie dit heeft gezien en ziet dit als een algemene reactie op de Visie Energie & Ruimte en niet specifiek op het project. IVN beaamt dit, maar omwille van het omgevingsproces wordt besloten om het document ook te sturen naar de overige werkgroepleden.

Toepasbaarheid transparante panelen

- Pure energie gaat geen transparante panelen toepassen gezien het feit dat de mate van transparantie heeft sterk invloed heeft op de opwekcapaciteit van de zonnepanelen. Daarnaast zijn de aanschafkosten aanzienlijk hoger en niet in lijn met de hoogte van de SDE++ subsidie, welke nodig is voor het rendabel exploiteren van een zon op land project.
- IVN begrijpt het standpunt, maar vindt het jammer dat hier niet voor gekozen kan worden.

3. Omgevingsfonds

- De Dorpsraad Nieuw-Vossemeer ontfermt zich straks over het beheren en uitkeren van de financiële middelen. De werkgroep heeft hiervoor een concept-reglement uitgewerkt. In het concept-reglement is o.a. aangegeven of welke manier de gelden kunnen worden besteed, hoe aanvragen kunnen worden gedaan, welke criteria worden gehanteerd en hoe gelden worden toegekend en uitgekeerd. De omgevingsmanager geeft aan dat het belangrijk is om de achterban van de dorpsraad c.q. de inwoners van Nieuw-Vossemeer ook te informeren over deze afspraken, evenals over het gehele plan.
- De omgevingsmanager geeft aan dat het reglement wordt meegenomen bij de aanvraag voor de omgevingsvergunning. In principe stelt de gemeente bij de behandeling van de vergunningsaanvraag inhoudelijk of procedureel geen eisen aan de inrichting en het beheer van het omgevingsfonds. Wel vindt de gemeente het belangrijk dat de afspraken tussen Pure Energie en de dorpsraad worden vastgelegd. De omgevingsmanager stelt voor om de afspraken vast te leggen middels een participatieovereenkomst.

3. Lokaal eigenaarschap.

- De omgevingsmanager heeft op verzoek van de werkgroep nogmaals contact gezocht met de voorzitter van de energiecoöperatie Steenberg en overlegt of het mogelijk is dat zij deze rol op een of andere manier alsnog op zich kunnen nemen. De voorzitter van de energiecoöperatie Steenberg heeft inmiddels laten weten dat zij zich willen concentreren op hun eigen postcoderoosproject en geen rol voor zichzelf zien in dit zonnepark.
- In overleg met de werkgroep wordt afgesproken dat in de berichtgeving naar de inwoners van Nieuw-Vossemeer nogmaals een oproep voor deze mogelijkheid komt te staan. Wellicht dat er dan een andere partij opstaat om hier invulling aan te geven.

4. Vervolg

- In verband met de vaststelling van de visie Energie & Ruimte stelt de omgevingsmanager voor om een vervolgspraak in te plannen na de raadsvergadering in juni 2020.
- De omgevingsmanager maakt een verslag van de bijeenkomst en deelt deze met de werkgroep. Ook wordt het verslag (geanonimiseerd) op de website geplaatst.
- In verband met de grootte van de documenten worden alle rapporten in de gezamenlijke map geplaatst. Ook wordt een aantal van deze documenten op de website geplaatst.

Rondvraag

- IVN vraagt of Pure Energie ook de resultaten deel van het vooronderzoek Natura2000. De omgevingsmanager geeft aan dat de resultaten ook gedeeld worden met de werkgroep. Mocht uit de resultaten blijken dat er nog aanpassingen in het plan nodig zijn, dan wordt dit gecommuniceerd met de werkgroep.
- De dorpsraad heeft ook het signaal van de actiegroep in Dinteloord opgepikt, waarbij men tegen zonneparken op landbouwgrond in Dinteloord is. Hierbij wordt de vraag gesteld of dit invloed heeft op dit project. De projectleider verwacht dit niet, omdat met vooral protesteert tegen de oranje gebieden in de Visie Energie & Ruimte.
- IVN wijst er op dat in de gedragscode van Holland Solar staat dat per project wordt bekeken of de aangelegde landschapselementen van het park (deels) behouden kunnen blijven. IVN vraagt welke inspanning Pure Energie daarvoor levert.
- De omgevingsmanager geeft aan dat het gebied na het verlopen van de omgevingsvergunning haar oude bestemming als landbouwgrond weer terugkrijgt. Het is aan de grondeigenaar te bepalen welke landschapselementen blijven staan. Dit hangt ook af van hoe het bedrijf op dat moment zijn bedrijfsvoering voert en of het laten bestaan van dergelijke landschapselementen wenselijk, dan wel passend is.
- De projectleider geeft aan dat in de gedragscode ook staat dat zonneparken zo worden inricht dat er geen onomkeerbare ontwikkeling plaatsvindt. Het oorspronkelijke of een ander grondgebruik moet, indien gewenst door grondeigenaar én bevoegd gezag, na het zonnenveld weer mogelijk zijn; zowel beleidsmatig als fysiek. Ook heeft de gemeenteraad in Steenbergen zich hier met wisselende reacties over uitgesproken, waaruit bleek dat men geen nieuwe natuurgebieden wil vormen op deze locaties en landschapselementen aan het einde van het termijn geen belemmering zijn om weer een normale bedrijfsvoering te voeren.
- De omgevingsmanager vraagt of de grondeigenaar zich hier over kan uitspreken. De grondeigenaar sluit zich aan bij het eerdere antwoord van de omgevingsmanager. Het moet blijken of het behouden van landschapselementen op dat moment past bij de bedrijfsvoering.
- IVN vraagt wanneer Pure Energie voornemens is om de omgevingsvergunning aan te vragen.
- De omgevingsmanager antwoordt dat dit pas mogelijk is na vaststelling van de Visie Energie & Ruimte. Ook dienen alle rapporten en onderzoeken gereed te zijn. De projectleider geeft aan dat het project ook onder de Rijkscoördinatie-regeling valt, waardoor het Rijk eerst moet beslissen of de gemeente de vergunningsaanvraag in behandeling kan nemen. De verwachting is dat de gemeente Steenbergen de formele afhandeling gaan doen, maar dit besluit kan enige tijd in beslag nemen.
- IVN vraagt of de SDE-ronde in het najaar haalbaar is.
- De projectleider geeft aan dat dit afhankelijk is van een aantal factoren, waaronder de afhandeling van de Rijkscoördinatie-regeling en de gemeentelijke procedure. De vergunning hoeft niet onherroepelijk te zijn bij de aanvraag van de SDE++, maar gezien de te nemen stappen is de tijd om deze ronde aan te vragen kort.
- IVN vraagt wanneer zij benaderd gaan worden door de gemeente Steenbergen, zoals dat eerder in een bijeenkomst is aangegeven.
- De omgevingsmanager geeft aan dat zij verwacht dat de gemeente Steenbergen IVN gaat benaderen als er formeel een vergunningsverzoek is ingediend bij de gemeente Steenbergen.

Afspraken

	Wie
• Pure energie maakt een verslag van deze bijeenkomst	Pure Energie
• Pure Energie stuurt de resultaten van het vooronderzoek Natura2000 toe	Pure Energie
• IVN stuurt de inspraakreactie Visie Energie & Ruimte door	IVN
• Informeren de omgeving over stand van zaken	Pure Energie/Dorpsraad
• Pure Energie stelt een participatieovereenkomst op en deelt deze met de werkgroep	Pure Energie
• Pure Energie informeert de gemeente over de stand van zaken	Henk/Maureen